

Bardaševská, Jana

Komentář k Dubymu

Duby vidí manželství jako stabilizující prvek pro společnosti, jež přináší ženám i mužům řadu výhod. Manželství je podle něj také ústřední pro budoucnost společnosti – dává jí vzniknout podle představ společnosti.

Naproti tomu feministické autorky v manželství vidí formu otroctví pro ženy, je základem nespravedlnosti. (Morganová, 1971) Ponoukají ženy, aby se „nežily v osobních svazcích s muži“ (Lehmanová a Sullingerová, 1971: 146).

Manželství zakotvené v právním řádu však přináší jistoty nejen pro oba manžele, ale i pro děti vzešlé z tohoto svazku. Jak dokládá článek v LN z 19.4. 2008 (Pravda a láska: kdo s koho) může se tak dít dokonce v neprospěch muže, jež je nucen platit po rozvodu na dítě, jež nesplodil, jen proto, že se narodilo během manželství.

Jestliže budeme považovat vysokoškolsky vzdělané ženy více ekonomicky soběstačné oproti ostatním ženám, a tím méně závislé na vzniku a udržení manželství. Pak by měla být jejich rozvodovost vyšší, ale je tomu naopak. (Rychtařiková, 2004) I děti rodí tyto ženy častěji v manželství. (ČSÚ, Šalamounová, 2002)

Manželství poskytuje zajištěné útočiště a prostředí pro život a výchovu dětí, dokonce i ekonomicky zajištěným ženám. Nepracuje proti nim, ale podporuje je v jejich snaze vychovat děti podle svých kulturních a sociálních hodnot (hodnot společnosti). I přes stoupající rozvodovost je manželství často volenou strategií pro život a je chráněnou a uznávanou formou, jež se podílí na reprodukci společnosti.

Zdroje:

Duby, G. 2003. *Rytíř, žena a kněz*, Praha: Garamond, s. 17.

<http://www.lidovky.cz/pravda-a-laska-kdo-s-koho-0wq->

[/ln_noviny.asp?c=A080419_000117_ln_noviny_sko&klic=225029&mes=080419_0](http://ln.noviny.asp?c=A080419_000117_ln_noviny_sko&klic=225029&mes=080419_0)

https://is.muni.cz/auth/el/1423/podzim2009/SOC132/um/GRAFY_RODINA.doc?fakulta=1423;obdobi=4784;studium=155201;kod=SOC132

Morganová, R. 1971. in Možný. 2008. Pp. 145. *Rodina a společnost*. Praha: Slon

Lehmanová, N. a Sullingerová, H. 1971. in Možný. 2008. Pp. 146. *Rodina a společnost*. Praha: Slon

Výborné !!

Burdíková Martina

Úkol: Komentář k Dubymu

G. Duby ve svém textu deklaruje, že instituce manželství je vysoce funkční, uchovává sociální strukturu a je doslova svorník sociální vazby (2003). Toto představu nabourává Luhmann (2002) svým tvrzením, že manželství ztratilo svůj státoporný význam. **Vlivem diferenciací jiných funkcionálních systémů rodinné vztahy přestávají být pilířem politických, náboženských nebo ekonomických funkcí.** Dalším argumentem, kterému bych chtěla oponovat je Dubyho názor že manželství slouží k tomu, aby se plození dětí stalo legitimním. Manželství ztratilo tuto funkci na počátku 70. let, kdy v našem kulturním okruhu začal prudce stoupat počet nemanželských dětí, i sociální status, který děti získávaly tím, že se narodily v manželském svazku ztrácí na významu, tím, že se oslabuje vliv rodinného původu (Možný, 2008). Dubyho tvrzení, že manželství zakládá vztahy příbuzností můžeme odporovat opět tvrzením Luhmanna (2002), že příbuzenské svazky, které jsou ustanoveny pouze manželstvím nemají žádný význam, který by manželství přesahoval, tyto svazky více než samo manželství utvrzují děti. I přes to, že manželství ztratilo řadu funkcí souhlasím z Dubym, že je klíčovou složkou společnosti a to proto, že podle mého názoru je nejlepším a nejstabilnějším prostředím pro výchovu a socializaci dětí. Právě úspěšná socializace přispívá k uchování sociální struktury, norem a kultury společnosti.

Excelentní!

Duby, G. (2003). *Rytíř, žena a kněz*. In Možný, I. (2008). *Sociologie rodiny*. Praha: Slon.
Luhmann, N. (2002). *Láska jako vášeň*. Praha: Prostor.
Možný, I. (2008). *Sociologie rodiny*. Praha: Slon.

Dostál Marek

Sociologie rodiny (SOC 132), komentář k Dubymu

Georges Duby v ukázce hovoří o instituci manželství jako o něčem, co, díky svým jasným pravidlům a stěžejní společenské roli, umožňuje společnosti ovládat vlastní budoucnost a zachovávat své vlastní struktury. Manželství považuje za svorník sociální stavby.

Ivo Možný vyjmenovává např. ve svém díle *Rodina a společnost sedm základních změn*, kterými prošla či prochází rodina našeho kulturního prostoru minimálně od První světové války, nejviditelněji pak po nástupu třetí sexuální revoluce z 60. a 70. let 20. století. Mimo jiné mezi ně zahrnuje konec monopolu manželství na legitimní sex a na plození dětí, rostoucí hodnotu individuální svobodné volby jedince, konec transcendence manželského svazku a přenos tradičních funkcí rodiny na specializované instituce (např. škola, masmédia), kdy rodině zbývá pouze funkce citového zabezpečení potomků, kde je ještě stále její vliv nenahraditelný [Možný, 2006: 21-23]. V posledních desetiletích tak mnoho lidí spíše než za svorník považuje manželství za jakési svorky – zbytečně těsné a omezující, a manželství, zdá se, postupně ztrácí svůj význam. Často bývají odkládána kvůli kariéře či úplně odmítnuta. Zatímco ještě v roce 1991 bylo na území dnešní ČR uzavřeno téměř 72000 manželských svazků, s nástupem nového tisíciletí se jejich počet ustálil na cca. 52000 ročně.¹

Dubyho pojetí rodiny jako společenského svorníku tak postupně slábne a ztrácí na své nosné funkci, ale je otázkou, jestli společnost včas nalezne svorníky alternativní, či zda se s případným zhroucením instituce rodiny zhroutlí i společnost v té podobě, v jaké ji známe dnes.

Chybí literatura, zařazení do širšího myšlenkového rámce (příklad viz předchozí práci), ale velice velmi oceňuji autentické domyslení.

Takže výborně.

Hromádková Martina

Manželství podle Dubyho

Manželství jako svorník sociální stavby? Ano, ovšem nikoli bezvýhradně a nikoli fatálně, jak to pojímá historik Duby. Vztáhneme-li tuto myšlenku na současnou situaci, kdy za posledních deset let pozorujeme zásadní pokles sňatečnosti a naopak nárůst rozvodovosti, znamená to, že naše společnost budoucím generacím nebude schopna dostatečně předat struktury, které si dosud celkem neohroženě pěstovala? Dubyho teorie není zas tak stará, aby nemohla vztít v potaz příkré zvýšení počtu mimomanželských dětí a nesezdaných soužití, jakožto způsob strukturální formace světa bez institucionálního stvrzení. Jak píše Randall Collins v *Sociological Insight* (1982), monopol manželství na erotické vlastnictví zanikl, stejně tak už nefunguje generační vlastnictví jakožto nárok na život potomků. Což potvrzuje i sumarizace Iva Možného v jeho *Sociologii rodiny* (2006), díky níž bychom mohli spolehlivě vyvrátit všechny Dubyho teze. Vztahy příbuznosti nezakládá manželství, ale dva lidé, jež se mají rádi a rozhodnou se zplodit dítě. Status dědiců se odvíjí od pokrevního spojení, není to tak bezproblémové nikoli od legitimnosti potomků a udržování majetku již není důvodem pro to říct si ano u oltáře. Na druhou stranu – česká společnost podle mnoha analýz socioložky Dany Hamplové vyvrací hypotézu, že více alternativ k rodinnému životu (například u vzdělaných lidí) znamená nižší

¹ [http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB1/\\$File/400709a2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB1/$File/400709a2.pdf)

počet sňatků. A tak z pohledu Dubyho současné manželství ve své funkci selhává, neboť nejde výsadně o prostředek sociální kontroly a způsob nadvlády mužů nad ženami, nýbrž o dobrovolné prohlášení, jímž se žena či muž jakožto svobodně se rozhodující bytosti odevzdávají svému partnerovi. A to je probůh selhání? Ale celek výborně.

Juchelková Monika

Komentář k Dubymu:

Duby, G. 2003. *Rytíř, žena a kněz*, Praha: Garamond, s. 17.

"V každé společenské formaci, a zvláště v té, kterou studuji už řadu let, hraje manželství základní roli. Právě instituci manželství, pravidla, podle nichž se svazky navazují, způsob, jakým se tato pravidla aplikují, umožňují lidským společnostem - dokonce i těm, které chtějí být co nejsvobodnější a za takové se i považují - ovládat vlastní budoucnost a právě skrze ně, na základě určitého symbolického systému a určitého ideálu své vlastní dokonalosti, se lidské společnosti snaží uchovávat své vlastní struktury. Svatební obřady jsou zavedeny proto, aby zajišťovaly řádné rozdělení žen mezi muže, aby ukázny mužské soupeření o ně a plození aby se stalo oficiálním, aby se socializovalo. K příbuzenství s matkou - které jediné je zřejmé - se označením otců připojuje ještě další příbuznost. Dovolené svazky se odlišují od těch ostatních, děti v nich narozené získávají statut dědiců, čili získávají předky, jméno, práva. Manželství zakládá vztahy příbuznosti, zakládá celou společnost. Je to svorník sociální stavby."

Člověk se k úspěšnému přežití musí zařadit do jisté hierarchie a komplikované sítě vazeb a rodina jako sociální instituce v sobě musí nést prvek trvanlivosti. (Možný 2008) Ve většině společností je rodina prezentována jako párová monogamická, založená na manželství a dětech. Dle Goodeho je manželská rodina univerzálním způsobem institucionálního pokrytí lidské reprodukce, vycházející (přechodník?) z křesťanské tradice. (Goody in Možný 2008) Tyto dvě teze potvrzují Dubyho tvrzení o významné základní roli manželství ve společnosti. Samotná pravidla, podle nichž se navazují svazky partnerů, se řídí zákonitostmi sňatkového trhu, kdy (? asi kde) existuje společností vymezený sociální prostor pro vytváření těchto sociálních kontaktů.

Společnost ale akceptuje i existenci nesezdaných párů, které v posledních letech zažívá velký rozmach a je považováno za moderní formu partnerského soužití (anakolut). Otázkou je, zda lidé žijící v takto ustanoveném vztahu, považují tento svůj partnerský stav za konečný, nebo jen za období před vstupem do manželství. Pokud se konkrétně (lze se dívat nekonkrétně?) podíváme na informace o kohabituujících párech v ČR, vidíme nárůst těchto nesezdaných svazků v mladších věkových skupinách, nejvíce ve skupině 25-29 let. Nejvíce jich v těchto svazcích žijí lidé starší 35 let, a častěji muži než ženy.² Nesezdaná soužití jsou mezi sociálními skupinami nejčastější u nezaměstnaných, z hlediska věku mezi mladšími, z hlediska příjmů na osobu mezi nejchudšími a nejbohatšími a podle počtu dětí mezi bezdětnými a mnohodětnými.³ Nesezdané soužití lze (ale to snad ne) považovat za svazek, jenž má potenciál být považovaný za rovnocenný k manželství, jak se již děje např. ve Švédsku⁴. Dubyho teze o nezastupitelné roli manželství a funkci svatebních obřadů je tedy trendem nesezdaného soužití narušena

Dobré, ale s tímto způsobem českého vyjadřování se diskvalifikujete pro všechna intelektuální povolání. Nemůžete počítat s tím, že Vaše texty budou mít ke čtení jenom nešťastníci, kteří jsou placeni za to, aby i takové texty četli. Cestu k nápravě začněte tím, že si každý text po sobě přečtete. Dvakrát.

Kalčíková Iva

² http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=65

³ [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/210037FDBF/\\$File/113707a2.5.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/210037FDBF/$File/113707a2.5.pdf)

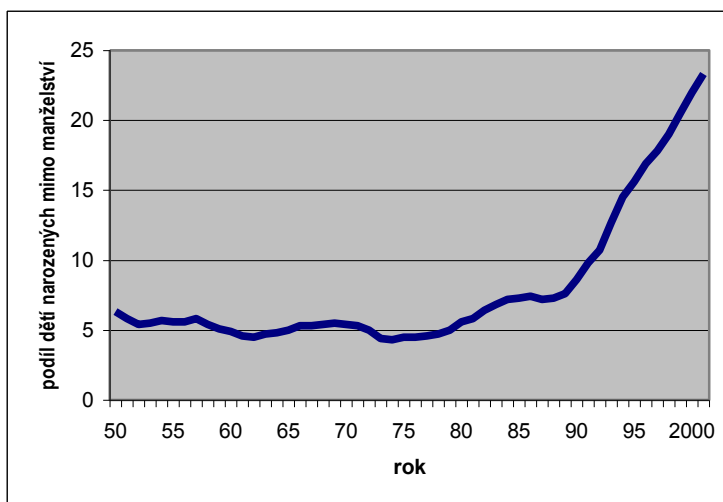
⁴ <http://www.obcinst.cz/clanek.asp?id=830>

Georges Duby ve svém textu vidí manželství tak, jak je podle určitých sociologických teorií viděno i nadále, jako pilíř, který podpírá společnost (lze to říct alespoň co se modelu rodiny známé ze západních společností týče). Důležitost klade zejména na pravidla, která se formují okolo manželského svazku - jeho vzniku, udržení a ustavení dědiců i distribuce, stejně jako na důležitost vůči společnosti, která podle Dubyho teze skrze rodinu udržuje i své vlastní funkční struktury. Ačkoli se do určité míry ztotožňují s názorem, že rodina je prvkem stability i v současných západních společnostech, je také možno pozorovat, že společnost se změnila a nelze než poukázat na některé ze změn, které Duby ve svém textu příliš nezohledňuje. „Diferenciace jiných funkcionálních systémů umožňuje vzdát se rodinných vztahů (ustavených manželstvím) jako příhrů politických, náboženských či ekonomických funkcí.“ (Luhmann: 2002). Tato Luhmannova myšlenka v kontradikci k Dubymu konstatuje prostý fakt, že manželství už není onen zásadní pilíř, jakým býval v době, kdy ostatní institucionální struktury nebyly plně zformovány. Další z výraznějších změn je to, jak společnost vnímá děti narozené mimo manželský svazek. Dva níže zobrazené grafy dokumentují tendenci nárůstu mimomanželsky narozených dětí. Tato čísla naznačují, že bylo potřeba změnit náhled na uznání určitých práv jako například právo nezletilého dítěte na výživu, ačkoli bylo dané dítě zplozeno mimo oficiální manželský svazek.

Výborné

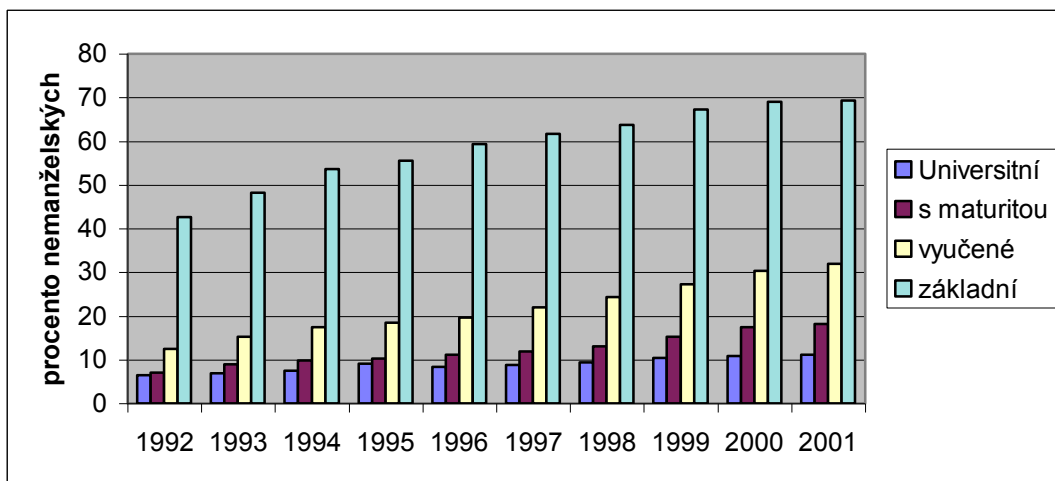
Příloha

Graf. 1. Vzestup podílu nemanželských dětí
v procentech ze všech živě narozených

Zdroj: Český statistický úřad (převzato z učebních materiálů SOC 132)

Graf. 2. Podíl prvních dětí narozených mimo manželství podle vzdělání matky
Česká republika 1992 – 2001

Zdroj: Český statistický úřad (převzato z učebních materiálů SOC 132)

Bibliografie

Luhmann, N. 2002. *Láska jako vášně*. Praha: Prostor, s. 151.

Malichová Petra

Komentář k Dubymu

Podle Dubyho slouží instituce manželství k udržení sociálního řádu. Chápe manželství jako soubor rituálů a rolí, které jsou jediným legitimním způsobem jak plodit děti a pokračovat v rodinné kontinuitě. Rodina je tedy základem každé společnosti.

Do relativně nedávné doby tomu tak skutečně bylo. Rodina byla ztotožňována s manželstvím, které jediné legitimizovalo plození dětí. Avšak dnes je situace v naší společnosti jiná. Stoupá podíl dětí narozených mimo manželství. Podle Českého statistického úřadu se dětí mimo manželský svazek v roce 2008 narodilo přes 36%.

Existují i naprosto odlišné názory, než Dubyho spíše konzervativní postoj k manželství, které tvrdí, že manželství je otroctví (Morganová, 1971). Považují manželství za instituci, která utlačuje a znevýhodňuje ženy. Lehmanová a Sullingerová (1971) tvrdí, že „manželství existovalo ku prospěchu mužů a právně potvrdzovalo metodu ovládnutí žen.“

Podle mého názoru jsou oba postoje k manželstvím příliš extrémní. Dnešní situace nám ukazuje, že společenský řád je možné udržet i bez manželství – společné soužití dvou nesezdaných dospělých a jejich dětí dnes není nic zvláštního a v mnoha případech manželství nahrazuje. Přesto si nemyslím, že by bylo nutné tuto instituci úplně zrušit jak navrhovaly Lehmanová a Sullingerová (1971) – manželství má v naší společnosti své místo a přestože se snižují počty uzavřených sňatků (ČSÚ), manželství stále zůstává významnou hodnotou pro život mnoha lidí.

Zdroje:

Morganová. 1971. In: Možný, Ivo. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Lehmanová, Sullingerová. 1971. In: Možný, Ivo. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

ČSÚ. *Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785 – 2008*. Dostupné na:

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu>

Výborné

Pelcová Martina

Komentář k Dubymu

Dubyho tvrzení o stěžejní roli manželství pro společenské formace projde v následujících letech zkouškou.

Postupující individualizace atomizuje sociální aktéry a váže je do přechodných sociálních

vazeb, mezi něž se začíná řadit i manželství. Společnost je čím dál častěji dobrovolně ukončuje. (? Partneři sami) Míra rozvodovosti v Česku konstantně stoupá a dosahuje téměř padesátiprocentní hranice: v roce 2007 se rozvedlo 49 % z původních počtů uzavřených sňatků.⁵ Je možné, aby společnost houfně odmítala něco pro její sociální stavbu tak esenciálního? Snižuje se význam a přesvědčení, že cílem manželství je stálost a dlouhé trvání.⁶ Jak může společnost stavět základy na něčem přechodném a proměnlivém?

Význam pokrevního příbuzenství klesá, nese s sebou čím dál méně závazků. Transcendentní práva a pouta ustanovené rodinou nyní závisejí více na svobodném rozhodnutí a právním ošetření, než na neměnné danosti. Dědicem již není díky možnosti adopce nutně pokrevní potomek. (Adoptované děti dědily vždycky; aopce bývala i legitimní strategií, jak dědictví někomu předat a zajistit je před ropadem.) Manželství se stává z přirozeného údělu jen jednou z možností seberealizace a životního stylu.

Smyslem dnešního života, zdá se, přestává být rodinný život a zanechání potomka, ale profesní život a dovršení kariéry. (pozor na etnocentrismus: profesní život švadeny na páse nebo dělnice v montovně může být jen velmi těžce uchopen jako smysl života, a karéru většina lidí nemůže „dovšovat“, protože žádnou ani nezačíná.) Rodina a děti se stávají ze závazného standardu volitelným doplňkem (dbejte o přesné vyjadřování: ty, kdož tuto alternativu rodičovství jako organizující osy své biografie volí nepovažují děti za „doplňek“), životního stylu. Měl-li Duby pravdu, dojde buď k renesanci rodiny nebo se ji společnost bude snažit nahradit něčím jiným. Náboženskými sektami? Politickými spolky? Virtuálními realitami? Můžeme jen hádat a se znepokojením hledět k budoucnosti. Oceňuji, že nepovažujete status quo za normu pro budoucnost.

Výborné

Skalická Radka

Nepochybují o tom, že manželství je z jistých a velmi významných hledisek funkční instituce – zakládá a zároveň uchovává struktury společnosti. Nicméně je třeba si položit otázku, zda to, co je funkční, je v tomto případě i chtěné. Skutečně chceme, aby ženy byly v rámci svatebních obřadů rozdělovány mezi soupeřivé muže (Duby 2003)? Parsons tvrdil, že linie úspěchu muže a ženy jsou segregovány a nedají se přímo srovnávat (Parsons 1954). Dnes stojíme před jinou situací: role mužů a ženy ztrácejí postupně stigmata pohlaví, ženy pronikají do veřejné sféry a muži si postupně osvojují sféru soukromou. Jsme svědky těchto změn a spolu s nimi je potřeba znovu definovat manželství. „Funkční“ nerovnost v manželství už není udržitelná. Pokrok vědy rovněž oslabil manželství – učinil otcovství biologicky prokazatelné. (Tento vliv je ještě otevřen diskusi, sám si nejsem jist, není-li to předčasný závěr, ač se nabízí.)

Výhody, které uzavření sňatku lidem přináší, jsou ale stále silné. Jako klíčový vnímám jeho smluvní a nomický charakter, manželství jako dobrovolný ale zároveň právně závazný krok směrem k sociální i psychické stabilitě. Otázka nestojí, zda manželství chceme nebo ne. Jedná se o to, jak bude nově uspořádáno soužití mezi mužem a ženou – jak bude manželství redefinováno.

Literatura:

Parsons, Talcott. 1954. The incest taboo in relation to social structure and the socialisation of the child. *British Journal of Sociology* 5: 101-117.

Duby, G. 2003. *Rytíř, žena a kněz*, Praha: Garamond, s. 17.

Excelentní

⁵ www.szso.cz

⁶ Francois de Singly (Praha 1999, původní vydání: Paris 1993), *Sociologie současné rodiny*. Nakladatelství Portál, str. 111

Steinerová Alžběta

Komentář k Dubymu

George Duby v textu tvrdí, že instituce manželství hraje ve společnosti základní roli. Zakládá příbuzenské vztahy, umožňuje lidem uchovávat své (? , když už, tak jejich) struktury, legitimizuje plození dětí a plní také funkci symbolickou (Duby, 2003: 17). Duby se ve své knize (*Rytíř, žena a kněz*) zabývá studiem středověké společnosti, ve které rodina hrála jinou roli, než hraje dnes. Ivo Možný rozlišuje tři typy rodiny: tradiční, moderní a postmoderní (Možný, 2008: 20). Rodina ve středověku by měla odpovídat rodině tradiční, jejímiž základními charakteristikami je společné soužití více generací, náboženské pojetí manželství jako nezrušitelného svazku, monopol rodiny na plození dětí a výběr partnera v závislosti na rodičích (Možný, 2008: 23). Tyto charakteristiky se shodují s tím, jak rodinu chápe Duby.

Instituce rodiny však od středověku prošla velkým vývojem a mnohé z Dubyho tezí jsou překonány. Svatební obřady plní dnes spíše symbolickou funkci a plození dětí se dnes již neodehrává výlučně v manželském svazku. Děti narozené mimo manželství se svými právy nijak zásadně neodlišují a nejsou diskriminovány. Je však pravda, že přes všechny tyto změny je rodina stále základním kamenem společnosti. Podle Možného zůstává rodina stabilizujícím prvkem společnosti, i když se mění (Možný, 2008: 15).

S tvrzeními George Dubyho nelze nesouhlasit, je ale třeba si uvědomit, že popisuje rodinu v jiné době a odlišných podmínkách.

Výborné

Tomanová Jolana

Komentář k Dubymu

Rodina, a to i přes velké změny v jejím chápání, je stále důležitým prvkem společnosti. V České Republice je i dnes složení domácností z poloviny tvořeno úplnými rodinami, i když se jejich počet zmenšuje na úkor domácností jednotlivců a neúplných rodin⁷. Z toho tedy vyplývá, že Dubyho tvrzení, že manželství hraje důležitou roli ve společnosti, má stále své opodstatnění. Ovšem jeho další argumenty o funkci svatebních rituálů a funkci manželství již tolik do kontextu dnešní doby nezapadají. Právě jeho víra v důležitost svatebního obřadu jako rozdělení žen mezi muže (toto existovalo spíše v tradiční rodině, zvláště feministky z tohoto důvodu napadají instituci manželství (např. Lehmanová a Sullingerová, 1971⁸), a v to, že zajišťuje legitimizaci plození, již s vývojem dnešní postmoderní rodiny spíše nesouhlasí. Pro společnost a její vývoj již tato funkce není nijak nezbytná, což potvrzuje i rostoucí počet dětí narozených mimo manželství⁹.

Manželství představuje spíše kotvu ve společnosti, prostor, který je vůči společnosti jistým způsobem autonomní, funguje, jak tvrdí i Duby, na základě symbolické a právně zakotvené hodnoty ve společnosti. Je ovšem otázkou, zda tuto hodnotu nutně splňuje pouze manželství. Z právního hlediska ano, dědický status je stále ošetřen manželstvím, ale vytvoření autonomního a intimního prostoru pro dva lidi již pouze manželstvím legitimizováno být nemusí.

Výborně

Urbánková Monika

K rodině a manželství se již vyjádřilo mnoho autorů. Názory na tuto problematiku se odvíjí od toho, jak si jednotliví autoři konstruují svět, jeho problémy a každodenní situace a jak je interpretují. Na každém názoru je cosi pravdivého. Duby se nemýlí, když říká, že „Manželství zakládá vztahy příbuznosti, zakládá celou společnost. Je to svorník sociální stavby.“ (Duby 2003:17), ale stejně tak je obhajitelný skeptičtější názor například Luhmanna, že diferenciaci

⁷ Graf: Struktura rodin a domácností v České republice v letech 1961 -2001, www.czso.cz/csu.

⁸ Lehman, Sullinger in Možný. 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, s.146.

⁹ Graf: Podíl prvních dětí narozených mimo manželství podle vzdělání matky Česká republika 1992 – 2001, ČSÚ, Šalamounová 2002.

autonomních funkcionálních systémů umožňuje vzdát se rodinných vztahů, že „původní rodiny rodičů se symbolicky spojují teprve dětmi, avšak jejich sňatky se opět redukují na úzké pouto nového spojení“, že rodina se zakládá v každé generaci znovu (Luhmann 2002:151). Některé názory směřují k onomu: instituce rodiny se mění, instituce se rozpadne. Je ale důležité poznamenat, že to není totéž. Rodina jako instituce se nepochybně mění- lidé uzavírají manželství později, nebo vůbec, rodí se méně dětí atd. Tyto změny jsou důsledkem modernity, jak ostatně vykresluje Keller ve své knize Nedomyšlená společnost. Poukazuje zde především na moment, kdy stát začal mít nedostatek peněz na války a uchýlil se proto vybírat daně, centralizovat moc a kontrolovat. Tak se ze soběstačné tradiční rodiny stala moderní společnost závislá na státu a jeho institucích, kde lidé nejsou nuceni dělat, jak nejlépe umí a udržovat dobré vztahy v rodině, jelikož stát zabezpečuje, a to všechny stejně.

Na rozpad podstaty rodiny jako takové, tedy domova, sdíleného citového pouta s ženou či mužem i dětmi, mnoho nenasvědčuje. Lidé potřebují zakotvení, místo a významné druhé, s kterými mohou být v bezpečí. Maslow tu má bezpochyby své místo. To, že dnes už není takový podíl rodinných domácností, že přibývá rozvodů, neznamená, že by se rodiny vytrácely. V tom, co je a co není rodina, je jen potřeba reagovat na to, že lidé už dnes nejsou zdaleka tolik jako dříve nuceni uzavírat sňatky, a tedy žijí nesezdaně a celková instituce manželství nemá v dnešní společnosti podporu. Odpovědí ale může být i názor Bergera a Kellnera: „Lidé se dnes nerozvádí proto, že by se pro ně manželství stalo nedůležité, naopak, stalo se důležité natolik, že lidé trpí pouze kompletně úspěšnou manželskou dohodou.“ (Berger, Kellner 1964: 20)

Výborné

Použitá literatura:

Berger, L. P.; H. Kellner 1964. *Marriage and the Construction of Reality*, Diogenes.

Duby, G. 2003. *Rytíř, žena a kněz*, Praha: Garamond.

Luhmann, N. 2002. *Láska jako vášeň*, Praha: Prostor.

Keller, J. 1992. *Nedomyšlená společnost*, Brno: Doplněk.

Internetový zdroj http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/grafy_populacniho_vyvoje_1950_2008 (k 5.11.2009)

Víšková Veronika

Komentář k Dubymu

"V každé společenské formaci, a zvláště v té, kterou studuji už řadu let, hraje manželství základní roli. Právě instituci manželství, pravidla, podle nichž se svazky navazují, způsob, jakým se tato pravidla aplikují, umožňují lidským společnostem - dokonce i těm, které chtějí být co nejsvobodnější a za takové se i považují - ovládat vlastní budoucnost a právě skrze ně, na základě určitého symbolického systému a určitého ideálu své vlastní dokonalosti, se lidské společnosti snaží uchovávat své vlastní struktury. Svatební obřady jsou zavedeny proto, aby zajišťovaly řádné rozdělení žen mezi muže, aby ukázny mužské soupeření o ně a plození aby se stalo oficiálním, aby se socializovalo. K příbuzenství s matkou - které jediné je zřejmé - se označením otců připojuje ještě další příbuznost. Dovolené svazky se odlišují od těch ostatních, děti v nich narozené získávají statut dědiců, čili získávají předky, jméno, práva. Manželství zakládá vztahy příbuznosti, zakládá celou společnost. Je to svorník sociální stavby."

Duby, G. 2003. *Rytíř, žena a kněz*, Praha: Garamond, s. 17.

S myšlenkou Dubyho, že manželství (či rodina) je svorníkem sociální stavby, jehož pomocí a také pomocí jeho rituálů může společnost ovládat vlastní budoucnost a zachovávat svou strukturu, v zásadě souhlasím. Konec konců se v rodině odehrává tzv. primární socializace dítěte, jejímž cílem je zformování jedince k obrazu společnosti, aby přežal a respektoval hodnoty a normy vlastní kultury (Keller 2004). Rodina je tedy institucí zajišťující řád ve společnosti a také jejím stabilizujícím prvkem.

Nemyslím si však, že by manželství bylo jediným pilířem společnosti. (Opatrně: Duby neříká „jediným“ – i když má zřejmě na mysl, že klíčovým.) Např. pro Durkheima je takovým pilířem tzv. organická solidarita vyplývající ze stále se prohlubující společenské dělby práce (Durkheim 2004). Institucí zajišťující řád a stabilitu v moderních společnostech je samozřejmě také právo, jehož funkcí je např. stabilizovat procesy sociální změny, řešit konflikty ve společnosti či regulovat

chování jejích členů (Příbáň 1996). (Ano: manželství se liší od nesezdaného soužití a svobodného mateřství právě legálním rámcováním)

Dubyho tvrzení, že manželství zakládá celou společnost, navíc příliš nepotvrzují změny, kterými moderní společnosti prochází v rámci tzv. druhé demografické tranzice. Kvůli rostoucímu individualismu se hodnota rodiny a manželství poněkud snížila, vzrostl počet rozvodů a opakovaných manželství, došlo také ke vzestupu podílu nesezdaných soužití a singles ve společnosti (Rabušic 2001). To vše by podle Dubyho mělo být pravděpodobně výrazem hluboké krize moderních společností a počátkem jejich rozpadu. Situace v těchto společnostech tomu ovšem příliš nenasvědčuje (toto je kontroverzní otázka rozdílných hodnocení: někteří analytici soudí, že moderní společnosti do krize přinejmenším směřují) , proto manželství nemůže být jedinou institucí zajišťující fungování společnosti.

Výborně

Literatura:

Durkheim, E. 2004. *Společenská dělba práce*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Keller, J. 2004. *Úvod do sociologie*. Praha: Slon.

Příbáň, J. 1996. *Sociologie práva: systémově teoretický přístup k modernímu právu*. Praha: Slon.

Rabušic, L. 2001. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Slon.